

דברי אלוקים חיים

מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

פרשת יתרו תשפ"ה

במדין, ולעבוד את ה' במקומו, ומדוע הוצרך לבוא אל המדבר דווקא.

עוד מדקדק במה שאמר הכתוב (שמות יח, כד) "ויקח יתרו חותן משה את צפורה אשת משה אחר שילוחיה ואת שני בניו אשר שם האחד גרשום כי אמר גר הייתי בארץ נכריה ושם האחד אליעזר כי אלוקי אבי בעזרי ויצילני מחרב פרעה", והנה תחילה יש להבין, מדוע קורא להם הכתוב "בניה" של צפורה ולא "בניו" של משה, ושינה הכתוב ממה שנאמר בהמשך הכתובים (שם ה) "ויבוא יתרו חותן משה ובניו ואשתו אל משה", ששם נאמרו בלשון בניו של משה וכאן נאמרו בלשון בניה של צפורה. ועוד יש להבין, מדוע הוצרך כאן הכתוב לכתוב הטעם למה נקראו בשמות גרשום ואליעזר, והלא נכתב כבר הטעם במקומו כשנולדו, דכתיב (שם כ, כב) "ותלד בן ויקרא את שמו גרשום כי אמר גר הייתי בארץ נכריה" וגו', ומה שייכות יש כאן ששנה הכתוב וכתב טעם קריאת שמותם בשמות הללו.

ב

על האדם לעמוד ולעלות בעבודת ה' מדריגה אחר מדריגה וכדי לשמר מדריגותיו שלא יפול מהם עליו להתחבר עם הצדיק כדי שישפיע עליו הצדיק מקדושתו

ומבאר יסוד גדול בעבודת השי"ת, שעל האדם לעמוד תמיד ולהתייגע ביגיעת גוף ונפש יומם ולילה בכדי להתעלות במדריגות הקדושה והיראה, מדריגה אחר מדריגה, וכשמשיג מדריגה אחת עליו לשמרה ולהיזהר מאוד שלא ליפול הימנה. ועליו

א

מדוע הוצרך יתרו לבוא המדברה ולא היה נוחא ליה להשאר בביתו ולעבוד את ה' במקומו ומה היה ענין קריעת ים סוף ומחיית עמלק שדווקא בגללם בא

וישמע יתרו כהן מדין חותן משה את כל אשר עשה אלוקים למשה ולישראל עמו כי הוציא ה' את ישראל ממצרים (יה, א). וברש"י שם, 'מה שמועה שמע ובא, קריעת ים סוף ומלחמת עמלק'.

בספ"ק "מאור ושמש" (יתרו ד"ה ע"ד על הפסוק) מדקדק בדברי רש"י הללו, דלכאורה קשה האיך כתב רש"י דמשום שמועות אלו דווקא בא יתרו, הלא הכתוב אומר "וישמע יתרו כהן מדין את כל אשר עשה אלוקים למשה ולישראל עמו", הרי ששמע את כל הניסים אשר נעשו לישראל, ומשום כל הניסים ששמע עשה מעשה ובא, ומנא ליה לרש"י שלא בא אלא משום ששמע על קריעת ים סוף ומלחמת עמלק, שמשמועות דבריו כי עיקר סיבת ביאתו לא היתה אלא מהמת שני ניסים אלו.

וע"ד יקשה, מדוע הוצרך יתרו לבוא אל המדבר דווקא. דהנה הא דהסכים להניח העבודה זרה ולהאמין בהקב"ה מובן, דהא שמע כל השמועות הללו והבין והשיג כי יש אלוקים שמנהיג את הבריאה ובכוחו לשדד המערכות, ומחמת ידיעה זו הסכים להניח את כל הכבוד ואת כל העבודה זרה ולהאמין בהקב"ה. אך קשה, למה היה צריך דווקא להיטלטל עם צפורה אשת משה ושני בניה עמה ולבוא אל המדבר שהוא מקום תוהו מאין יושב, ולא היה די לו להתגיר ולהישאר

בצדיקים, וההתחברות אליהם, בזה יכול האדם להתקיים בקדושה, להשיג המדריגות בדרך העולה בית ה' ולשמר מדריגותיו, כי ע"י התקשרותו אל הצדיק בתשוקה ואהבה רבה, אזי כמים הפנים אל הפנים משפיע עליו הצדיק מקדושתו להיות לו למשען לבל יפול ממדריגותיו.

מצב זה אירע אצל בני ישראל, שזכו ישראל ביציאת מצרים להשגות גדולות, ובפרט בעומדם על הים זכו לגילוי שכינה, כמו שנאמר (שם טו, ב) "זה קלי ואנוהו", ודרשו חז"ל (מכילתא פ"א בשלח טו ב) "שראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל הנביא". ואפשר לראות מזה גודל המדריגה של השראת השכינה שבאו אליה בני ישראל בקריעת ים סוף. אולם אפי' הכי תיכף לאחר מכן כשהגיעו למרה, הרי כתיב (שמות טו כב-כג) "וילכו שלושת ימים במדבר ולא מצאו מים, ויבואו מרתה לא יכלו לשתות מים כי מרים הם", ואיתא בגמ' (ב"ק פב.), 'דורשי רשומות אמרו אין מים אלא תורה, ומלמד שהלכו שלושת ימים בלא תורה'. היינו שנפלו ממדריגתם הראשונה שהיו בהם ונענשו בחסרון מים (כלי יקר שם). וכשבא משה והשליך עין אל תוך המים, מיד "וימתקו המים" (שם טו, כה), מפני שנתחברו אל הצדיק ועזרם משה לשוב אל מדריגתם הראשונה שהיו בה.

ונשנה הדבר לאחר מכן, כמו שנאמר (שם יז, א) "ויחנו ברפידים", ודרשו חז"ל (פנחסין קו). שרפו ידיהן מן התורה. ומיד "ויבוא עמלק וילחם עם ישראל" (שמות יז, ח), ולא מצאו שום עזר כנגדו לבד מהתחברות אל משה. ולאחר מכן כשהרים משה ידיו, נסתכלו בני ישראל על ידיו של משה, ועל ידו שעבדו את ליבם לאביהם שבשמים. כדאיתא (ר"ה כט.), וכי ידיו של משה עושות מלחמה או שוברות מלחמה וכו', שעל ידי שנתדבקו במשה

לעמול גם כן מחדש להשיג אף את המדריגה שלמעלה הימנה. ובדרך עלייתו נופל לפעמים ממדריגתו. ואולם אל יתייאש ועליו לקום מן הנפילה ולהמשיך להתעלות בתמידות ולא להרפות מהעבודה הלילה.

ופעמים שזוכה האדם לקבל הארה של מדריגה גדולה משמים בכדי שיטעם טעמה הערב של מדריגה זו, אולם לאחר מכן נוטלים אותה הימנו ועליו לעמול בכוחותיו שלו בכדי להשיג אותה בזכות עצמו ולא רק במתנה משמים. וכמו שהתקיים בשעה שיצאו ישראל ממצרים, הנה כליל התקדש חג קיבלו הארת אלקות גדולה משמים במתנה, ולאחר מכן נמלזה מהם, ועבדו יום אחר יום תשעה וארבעים יום ביגיעת גוף ונפש, ונתעלו מדריגה אחר מדריגה עד שהגיעו לקבלת התורה, ששם זכו שוב להשיג אותה ההארה הגדולה שהיתה להם כליל חג הפסח, אלא שהשתא השיגו אותה בעבודתם ועל ידי יגיעת עצמם, ונשתמרה להם השגה זו.

ברם בכדי שיוכל האדם להתקיים בעבודתו, דחנה קשה עד למאוד לאדם לעבוד בעצמו עבודה זו ביגיעת גוף ונפש, ולשמר כל מדריגותיו שהשיג לבל יפול מהם, הרי שהקב"ה אשר הוא "חושב מחשבות לבלתי ידח ממנו נידח" (שמו"ב יד, יד), שולח בכל דור ודור לזה העולם צדיקי אמת, אשר להם נשמות קדושות וגבוהות מאוד, והם בעלי השגה וקדושה ודבוקים בהקב"ה יומם ולילה בלבת אש קודש, ועל אנשי הדור להיות מחוברים ומקושרים עם הצדיק, כמו שנצטוונו להדבק בתלמידי חכמים, וכדפירש"י על הפסוק "ולדבקה בו" (דברים יא כב), וז"ל 'אפשר לומר כן, והלוא איש אוכלה הוא, אלא הדבק בתלמידים ובחכמים ומעלה אני עליך כאילו נדבקת בו'. ועל ידי ההתדבקות

נתדבקו בהשי"ת, ונצחו במלחמה ובאו להר סיני וזכו לקבלת התורה. כי בכדי להיות דבוק בהקב"ה, על האדם להדבק בצדיקים, ועל ידי כן זוכה להשיג המדריגות ולשמור אותן.

ג

כששמע יתרו ענין קריעת ים סוף ומחית עמלק הבין דאפשר
בנקל ליפול ממדריגתו הרמה והדרך למנוע שלא יפול הוא להדבק
במשה רבינו

וזכה מבאר ענין פרשתנו, כי אמנם בתחילה כששמע יתרו את כל הניסים אשר עשה הקב"ה לבני ישראל, והבין כי יש אלוקים גדול בארץ, והאמין בהקב"ה באמונה שלימה, הניח כל העבודה זרה שבעולם וקיבל על עצמו האמונה בהשי"ת וקיום שבע מצוות בני נח, והיה מסתפק בזה ונשאר בביתו. אולם בשעה ששמע עוד על ענין קריעת ים סוף ומלחמת עמלק אשר מרמזת למלחמת היצר הרע כידוע, היינו ששמע שאפשר להיות במדריגה כל כך גבוהה ותיכף לאחר מכן ליפול בבחי' מאיגרא רמא לבירא עמיקתא, ממקום גבוה כל כך של השראת השכינה עד לבחינה נוראה של רפו ידיהם מן התורה, ועוד שמע דהכל תלוי בהיותם מקושרים אל משה רבינו ע"ה, שעל ידו זכו בני ישראל וחזרו למדריגתם, ראה יתרו דכל עבודתם של בני ישראל תלויה בהתקשרות להצדיק, שאם מקושרים בדביקות עמו זוכים להתעלות ולהשיג השגות רמות ולשמור עליהם לבל יפלו חלילה, ואם נפרדים הימנו נמצא האדם בחשש נפילה ר"ל. ונשא יתרו קל וחומר בעצמו, ומה אם ישראל שקדושתם מבטן ומעולם, אף על פי כן חייבים להתקשר עם משה בשביל שיתקיימו בקדושה, אני שעומד בתחילת הדרך, וודאי שעלי להיות מקושר אל משה ומבלעדי הדביקות במשה אפשר חלילה ליפול שוב. על כן לא יכול היה להישאר שאנן רגע אחד בביתו, שהרי כל רגע

ורגע יכול הוא ליפול ח"ו במכמני היצר הרע, על כן טלטל עצמו ובא אל המדבר, אשר הוא מקום תוהו יליל ישימון, העיקר שיוכל להדבק במשה ולשמור עצמו לבל יפול חלילה.

וזכה שדקדק רש"י בדבריו 'מה שמועה שמע ובא', היינו שקשה מה שמועה שמע שלכן בא, מהו הדבר אותו שמע יתרו שגרם לו דווקא לבוא אל המדבר, מקום התוהו, ולא היה די לו לישוב במקומו ולעבוד את ה' משם - 'קריעת ים סוף ומלחמת עמלק', זוהי השמועה שלכן בא. היינו ההשגה הגדולה שהשיגו על הים, והנפילה הגדולה מאידך שהיתה להם במלחמת עמלק היא מלחמת היצר, את זה שמע יתרו והבין כי בשביל להישמר במדריגות הקדושה חייבים להיות דבקים במשה רבינו ע"ה, דבלי זה נמצא האדם בחשש נפילה ח"ו. על כן בא אליו לשהות במחיצתו, בשביל שמושה ישפיע עליו מקדושתו ויוכל יתרו להתקיים בקדושה.

אולם יתרו נתיירא שמא משה רבינו ע"ה לא ירצה לקבלו, על כן עלה בדעתו לבוא בטענה לפני משה, דהנה הלא משה רבינו השקיע בבניו כשנולדו ששורשם יהיה חזק, וזוהי הכוונה במה דקרא לשמותם גרשום ואליעזר, וכידוע (ברכות ז:) דשמו קגרים. וזאת היתה כוונת משה בטעם קריאת שם בנו גרשום, "כי אמר גר הייתי בארץ נכריה", היינו שקרא לו כך כדי להכניס בו הידיעה כי האדם בעולם הזה אינו אלא כגר שאינו קבוע, שאין העולם הזה אלא כפרוזדור לטרקלין הוא העולם הבא. וטעם קריאת בנו השני אליעזר, "כי אלוקי אבי בעזרי ויצילני מהרב פרעה", היינו שקרא לו כך כדי להשריש בו האמונה והבטחון כי ה' אלוקים הוא עושה ויעשה לכל המעשים, וכל מה דעביד רחמנא לטב עביד. והיה יתרו טוען למשה

כי בעבודת השי"ת נמצאים במלחמה תמידית, פעמים נופלים ופעמים עולים, שיש לאדם עליות וירידות. "ויצילם ה'", שרק על ידי סייעתא דשמיא אפשר לעמוד במלחמה ולעלות עליה אחר עליה.

ומששמע זאת אמר "עתה ידעתי כי גדול ה' מכל האלהים" (שם יא), ולכאורה יש להבין מהו "עתה ידעתי", שמשמעו כי נתוודע לו דבר נחדש שלא ידע עדיין, והלא זה זמן רב שהניח כל העבודה זרה שבעולם ונתקרב אל הקדושה, אלא שעתה השיג יקר גדול עבודת ה', שכמה וכמה יגיעות בגוף ונפש צריך האדם כדי להשיג המדריגות ולא ליפול מהם. וראה כי הכח לעמוד בקדושה ולהינצל מיד פרעה הוא היצר הרע, הוא רק על ידי משה רבינו ע"ה, כי רק ע"י התדבקות בצדיקים אפשר לשמר ההשגות ולא ליפול חלילה. ומשום כך "ויקה יתרו חותן משה עולה וזכחים וגו' ויבא אהרן וכל זקני ישראל לאכל לחם וגו'" (שם יב), שנתחבר עם הצדיקים, כי רק על ידם אפשר לעמוד בקדושה ולעלות בטח מדריגה אחר מדריגה במסילה העולה בית ה' בעבודתו ויראתו.

ועתה שעומדים בשבת קבלת התורה, וחפצים אנו להתקרב אל הקב"ה ולהתדבק בו ית', הרי שהקריאה מעורר הזמן, ואפשר לזכות להתדבק בהקב"ה על ידי התורה הקדושה, שנקבל את התורה מחדש, כאומרם ז"ל (רש"י דברים כו, טז) 'בכל יום יהיו בעיניך חדשים', וכמו כן אפשר לזכות לכל העניינים שהיו במתן תורה, "ויחן שם ישראל" (שמות יט, ב), 'כאיש אחד בלב אחד' (רש"י), נתרפאו כל החולים (במדב"ר ז, א), ושאר ההשפעות הטובות להם זכו בני ישראל באותה שעה, יכולים לזכות שוב בשבת זו, ובכח התורה הקדושה נזכה לילך לקראת משיח צדקנו במהרה בימינו, אמן.

רבינו, דכיון דקרא להם שמות אלו ונטע בהם שרשי הקדושה, הרי אינו יכול להשאירם אצל יתרו כשיש חשש שיפלו ויפסידו כל שורשי הקדושה שננטע בהם משה. וזו היתה הסיבה שהזכיר כאן הכתוב שוב את טעם קריאת שמותם, כי נתכוון לרמוז לו דאחר שקרא להם כאלו שמות חשובים בדין הוא שיקבלם אליו ולא ישאירם בלא התדבקות לצדיק.

על כן לקח יתרו עמו את צפורה אשת משה ואת שני בניה, קראם "בניה" ולא בנו, לומר למשה כי בהיותם אצל יתרו הרי הם מתנהגים כפי שרואים את יתרו וצפורה נוהגים, ונראה הדבר כאילו הם בני צפורה אשת משה ולא כבניו של משה, על כן הביא אותם אל משה שישפיע עליהם מקדושתו וחלילה לא יאבדו את קדושתם.

וזוהו שכתב רש"י (שמות יח, ו), שאמר יתרו למשה 'אם אין אתה יוצא בגיני צא בגין אשתך, ואם אין אתה יוצא בגין אשתך צא בגין שני בניה'. היינו אף אם אינך רוצה שאדבק בך, ואף אינך חפץ לקרב את אשתך, אולם על כל פנים עשה בגין הבנים שהכנסת בהם יגיעה גדולה, שיתדבקו בך ותשפיע עליהם מקדושתם בשביל שהם ושלום לא יאבדו הקדושה שהשרשת בהם.

ד

יוספר משה לחתנו שאמר לו ענין עבודת ה' שפעמים נופלים ופעמים קמים ורק ע"י סייעתא דשמיא אפשר לעלות עליה אחר עליה

וזוהו שאמר הכתוב (שמות יח, ח) "ויספר משה לחותנו וגו' את כל התלאה אשר מצאתם בדרך", ולכאורה קשה, הלא כבר ידע זאת מקודם, שהרי בעבור זה בא למדבר, ומדוע הוצרך משה לספר לו מה שידע כבר, אלא שסיפר לו משה דבר חידוש,